

اولین همایش بین المللی نوآوری و تحقیق در هنر و علوم انسانی
The first International Conference on Innovation and Research in Arts and Humanities
هندسه، رمز حقانیت عدالت خداوند در هستی

فاطمه اکبری

استادیار دانشگاه هنر اسلامی تبریز، ایران

چکیده:

وحدت حاکم بر تمامی اجزاء عالم برگرفته از رعایت حدود و اندازه‌ای است که در قوانین هندسه: تقارن، تناظر، تناسب، تعادل و هماهنگی جهان هستی جلوه یافته است. اهمیت «اندازه» در هندسه کمی در تناسب با وجود «عدالت» در نسبت با هویت و استحقاق ذاتی هر شیء در حوزه هندسه کیفی قرار می‌گیرد. هویت هر شیء و بهره و نصیب هر موجود در نسبت با اقتضای عین ثابت آن به مثابه «قدر» هر چیز قرار می‌گیرد. در آراء قدما، ذات اشیاء در تناسب با جنبه کیفی اعداد به مثابه حدّ هر چیز است. ساختار اشیاء به اشکال هندسی‌شان وابسته است و آن اشکال نیز بر حسب اعداد توصیف می‌شوند. نقش هندسه در ترکیب بندی آثار هنری و کیفیت خلق ریتم و حرکت در این دسته آثار از مباحث مهم این مقاله است. از فرضیات این نوشتار محوریت امر حیات و کیفیت بیان رمزی آن در آثار هنر و معماری اسلامی ایران است. روش پژوهش توصیفی- تحلیلی است و از شیوه‌های قیاسی و استقرایی برای تجزیه و تحلیل مطالب بهره گرفته شده است از نتایج مهم این مقاله می‌توان به اهمیت هندسه کیفی در ترکیب بندی عناصر تصویری در یک اثر هنری اشاره نمود. کیفیت ترکیب بندی آثار هنری همواره آینه دار تناسبات هندسی تقرر یافته در طبیعت است این امر در آثار هنری دوره اسلامی به خلق فضایی می‌انجامد که در سایه سار امر توحید مخاطب را در محضر همیشگی خداوند قرار می‌دهد.

واژگان کلیدی: هندسه، عدالت، قدر، عدد، هنر اسلامی